

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
Навчально-науковий інститут Міжнародних відносин
Кафедра міжнародних відносин, інформації та
регіональних студій

ЗАТВЕРДЖУЮ
В.о.ректора

«__» _____ 2017 р.

Система менеджменту якості

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Основи світової політики»

Галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки»
Спеціальність: 055 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
Спеціалізація «Міжнародна інформація»

Курс – 2

Семестр – 4

Аудиторні заняття – 57

Диференційований залік – 4 семестр

Самостійна робота – 93

Усього (годин/кредитів ECTS) – 150/5

Індекс НБ-17-055/16 – 2.1.12

СМЯ НАУ НП 15.01.05-01-2017

	Система менеджменту якості. Навчальна програма навчальної дисципліни «Основи світової політики»	Шифр документа	СМЯ НАУ НП 15.01.05 – 01-2017
		стор. 2 з 11	

Навчальна програма дисципліни «Основи світової політики» розроблена на основі освітньо-професійної програми та навчального плану № НБ-17-055/16 підготовки фахівців освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», спеціалізації «Міжнародна інформація» та відповідними нормативними документами.

Навчальну програму розробила
завідувач кафедри міжнародних відносин,
інформації та регіональних студій _____ Н.Ржевська

Навчальна програма обговорена та схвалена на засіданні випускової кафедри напряму 055 « Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» (спеціалізації «Міжнародна інформація») – кафедри міжнародних відносин, інформації та регіональних студій, протокол № 18 від "20" грудня 2016 р.

Завідувач кафедри _____ Н.Ржевська

Навчальна програма обговорена та схвалена на засіданні науково-методично-редакційної ради Навчально-наукового інституту Міжнародних відносин, протокол № від "23 " січня 2017 р.

Голова НМРР _____ С. Біла

УЗГОДЖЕНО

Директор НН ІМВ

_____ А. Фоменко
" ____ " _____ 2017 р.

Рівень документа – 3б

Плановий термін між ревізіями – 1 рік

Врахований примірник

	Система менеджменту якості. Навчальна програма навчальної дисципліни «Основи світової політики»	Шифр документа	СМЯ НАУ НП 15.01.05 – 01-2017
		стор. 3 з 11	

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна програма навчальної дисципліни «Основи світової політики» розроблена на основі «Методичних вказівок до розроблення та оформлення навчальної та робочої навчальної програм дисциплін», введених в дію розпорядженням від 16.06.2015р. №37/роз .

Дана навчальна дисципліна є дисципліною освітньо-професійної програми підготовки фахівців за освітнім ступенем «Бакалавр» зі спеціалізації «Міжнародна інформація».

Метою викладання навчальної дисципліни «Основи світової політики» є висвітлення теоретичних та практичних аспектів світової політики, розкриття змісту специфічних понять і підходів, що використовуються світовою наукою у вивченні політичних взаємодій на міжнародній арені, ознайомлення студентів з прикладним політологічним використанням виробленого наукою фундаментального знання про цю сферу суспільного життя

Завданнями є вивчення основних концептуальних підходів до аналізу світової політики, висвітлення основних тенденцій сучасної світової політики, з'ясування місця України у сучасній світовій політиці, обґрунтування впливу релігії на світову політику, окреслення глобальних проблем сучасності у світовій політиці, вивчення можливості прогнозування світової політики.

Внаслідок вивчення курсу студенти повинні **знати**: зміст сучасних наукових поглядів на характер світової політики; значення політичних процесів, що розгортаються в сфері міжнародних відносин; чинники, що визначають місце і роль України в світовій політиці і в міжнародному співтоваристві; особливості історичного розвитку міжнародних систем; особливості політичної соціалізації в сфері владних відносин на світовій арені і зростання впливу індивіда на міжнародно-політичну систему; значення аналізу та прогнозування в дослідженні і вивченні світової політики;

У результаті вивчення даної навчальної дисципліни студент повинен:

Знати:

- основні засади формування світової політики;
- процес формування та реалізації національного інтересу як фундаментального завдання для кожної національної держави;
- функціонування політичних явищ як складових політичного процесу як складної багаторівневої системи;
- визначення основних тенденцій і проблем, властивих світовій політиці;
- характер взаємозв'язку світової війни та світової політики в умовах біполярного світу;
- можливості стабілізації світової політики.

Вміти:

- виділяти основні тенденції і проблеми, властиві світовій політиці;

	Система менеджменту якості. Навчальна програма навчальної дисципліни «Основи світової політики»	Шифр документа	СМЯ НАУ НП 15.01.05 – 01-2017
		стор. 4 з 11	

- визначати роль і значення локальних та регіональних воєн у світовій політиці, а також взаємозв'язок світової війни та світової політики в умовах біполярного світу;

- виокремлювати можливі шляхи стабілізації світової політики;
- аналізувати найбільш відомі теоретичні прогнози у світовій політиці.

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з двох навчальних модулів, а саме:

- навчального модуля №1 «Концептуальні підходи до аналізу світової політики.»

- навчального модуля №2 «Основні тенденції сучасної світової політики», кожен із яких є логічно завершеною, відносно самостійною, цілісною частиною навчальної дисципліни, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

Навчальна дисципліна «Основи світової політики», ґрунтується на знаннях таких дисциплін, як: «Країнознавство», «Теорія міжнародних відносин», «Основи міжнародно-політичних досліджень», «Політичний розвиток та політичні системи світу» та інших.

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Модуль №1 «Концептуальні підходи до аналізу світової політики»

Тема 2.1.1. Світова політика як навчальна дисципліна і об'єкт наукового аналізу

Концептуальні підходи до аналізу світової політики

Методологічні основи курсу, логіка його побудови, методичні вимоги в його засвоєнні студентами. Визначення поняття світова політика, наукова література про співвідношення змісту понять світова політика, міжнародна політика, зовнішня політика, політика зарубіжних країн, світовий політичний процес.

Концептуальні основи аналізу світової політики і міжнародно-політичної практики. Характеристика і зіставлення переваг і обмежень традиційних і нетрадиційних спроб раціоналізації процесу вироблення, коректування і реалізацій зовнішньополітичних рішень (Г. Моргентау, З. Бжезінський, К. Уолтц).

Концептуальні моделі формування зовнішньої політики, взаємовплив внутрішньополітичних рішень і світової політики, теорія циклів у вивченні владних відносин на світовій арені в новий час (К. Маркс, Н. Кондратьєв, А. Тойнбі, П. Кеннеді).

	Система менеджменту якості. Навчальна програма навчальної дисципліни «Основи світової політики»	Шифр документа	СМЯ НАУ НП 15.01.05 – 01-2017
		стор. 5 з 11	

Тема 2.1.2. Міжнародні системи і світова політика

Поняття міжнародної системи. Співвідношення понять «міжнародні відносини» та «світова політика». Світова політика як система відносин між державами та групами держав, провідними соціальними, економічними та політичними силами і організаціями, які діють на світовій арені.

Міжнародні відносини як середовище, в якому реалізується світова політика. Міжнародна система як визначений характер взаємодій між основними учасниками міжнародних відносин.

Історичний розвиток міжнародних систем. Основні характеристики Вестфальської, Віденської, Версальсько-Вашингтонської, Ялтинсько-Потсдамської міжнародних систем. Особливості сучасної міжнародної системи.

Тема 2.1.3. Війна і мир в світовій політиці

Світова політика і стратегічні дослідження. Війна і мир – засоби затвердження, збереження і перерозподілу влади в сфері міжнародно-політичних відносин.

Науково-політична думка Росії і країн заходу по проблемі війни і миру. Насильство – атрибут світової політики (І. Ільїн). К. Клаузевіц про війну і його критики. Взаємозв'язок світової війни і світової політики в ядерну епоху в умовах біполярного світу (Г. Кіссінджер, Р. Арон, П. Галлуа) і в постбіполярну епоху (Д. Давід).

Локальні і регіональні війни в сучасному світі, їх політичне значення і роль в світовій політиці. Підготовка до війни як засіб взаємодії з учасниками світової політики. Роззброєння, конверсія і продаж зброї – єдність внутрішньополітичних і міжнародно-політичних аспектів. Міжнародний тероризм і поширення нелегітимних форм застосування насильства в світовій політиці.

Тема 2.1.4. Проблеми безпеки і стабільності в світовій політиці

Національна безпека як частина основного, постійного національного інтересу держави. Поняття і структура безпеки. Еволюція співвідношення елементів безпеки: зростання ролі і значення невійськових чинників. Співвідношення національної, міжнародної і глобальної безпеки.

Безпека і співпраця. Інституалізація міжнародної безпеки – від військових союзів до глобальних міжурядових організацій (МПО). Поняття колективної безпеки. Умови, необхідні для її створення і проблеми, виникаючі на шляху їх реалізації. Основний парадокс системи колективної безпеки: антиномія Н. Макіавеллі та І. Канта.

Поняття міжнародної стабільності. Співвідношення безпеки і стабільності. Шляхи стабілізації світової політики.

	Система менеджменту якості. Навчальна програма навчальної дисципліни «Основи світової політики»	Шифр документа	СМЯ НАУ НП 15.01.05 – 01-2017
		стор. 6 з 11	

Тема 2.1.5. Глобальні проблеми сучасності в світовій політиці

Світова політика як сфера прояву глобальних проблем. Поняття «глобальні проблеми», їх систематизація і класифікація.

Римський клуб про глобальні загрози. Програми трансформації міжнародного співтовариства.

Шляхи аналізу і вирішення глобальних проблем в умовах відсутності глобальної системи формування цілей і розподілу ресурсів (Й. Галтунг). Інтегративна роль постановки глобальних проблем в політичному житті міжнародного співтовариства.

2.2. Модуль №2 «Основні тенденції сучасної світової політики».

Тема 2.1.1. Розпад колоніальних систем

Країни, що визволилися, у світовій політиці

Криза колоніалізму та її чинники. Перша хвиля деколонізації. Бандунзька конференція країн Азії та Африки. «Третій світ». Становлення руху афро-азіатської солідарності. Друга й третя хвилі деколонізації. Становлення ідеології та практики Руху неприєднання. Еволюція Руху неприєднання в 60-70-ті рр. Створення осі Північ – Південь. Проблема нового міжнародного економічного порядку. Еволюція Руху неприєднання у 80-90-ті рр. ХХ – на початку ХХІ ст. Фактичне завершення процесу деколонізації та його наслідки.

Тема 2.2.2. Сучасні тенденції світової політики

Природа і основа тенденцій світової політики, їх специфіка і відмінність від тенденцій руху системи, еволюції міжнародних відносин.

Інтеграційні процеси в сучасному світі і їх вплив на світовий політичний процес. Політична інтеграція як створення єдиного політичного співтовариства на основі союзу двох або декількох держав. Глобальний, регіональний і локальний (субрегіональний) рівні політичної інтеграції. Етапи (фази) інтеграції: від зв'язків взаємозалежності – до єдиної політичної спільноти. Суть і головна тенденція політичної інтеграції – поступова передача суверенітету до комунітарних структур.

Політична дезінтеграція та її наслідки для світової політики.

Демократизація і гуманізація міжнародного життя: суть, характер, основні політичні параметри, протиріччя і парадокси.

Тема 2.2.3. Релігія і світова політика

Поняття «релігійний фактор». Взаємозв'язок світової політики і світових релігій. Глобальні релігійні системи. Геополітика світових релігій. Регіональні територіальні релігійні системи. Релігійний фактор в міжнародних відносинах. Особливості ісламського фактору в світовій політиці.

	Система менеджменту якості. Навчальна програма навчальної дисципліни «Основи світової політики»	Шифр документа	СМЯ НАУ НП 15.01.05 – 01-2017
		стор. 7 з 11	

Тема 2.2.4. Індивіди у світовій політиці

Індивід як недержавний учасник світового політичного процесу. Особливості політичної соціалізації в сфері владних відносин на світовій арені і зростання впливу індивіда на міжнародно-політичну систему. Особливості впливу видатних і рядових індивідів.

Практика і інституціональні форми індивідуальної політичної діяльності в сфері світової політики. Національні і статеворолеві стереотипи, політичне лідерство (Ж. Блондель) в системі владних відносин на світовій арені. Права людини і участь індивіда в світовій політиці. Політизація прав людини. Протиріччя міжнародного гуманітарного права.

Теоретичні і практично-політичні проблеми індивідуальної етики в контексті світової політики. Вплив моральних норм і етичних цінностей на світовий політичний процес.

Тема 2.2.5. Україна у світовій політиці

Україна як суб'єкт і об'єкт світової політики. Традиції зовнішньої політики України – геополітична, цивілізаційна, соціокультурна. Роль і місце України в новому геополітичному просторі. Сценарії і стратегії міжнародно-політичної діяльності України на сучасному етапі. Україна і Росія, Україна і країни СНД, Україна і Європа, Україна і Азія. Місце і роль великих держав в зовнішній політиці України.

Тема 2.2.6. Геополітичний вимір світової політики

Основи і мотивації міжнародної політики держав, пов'язані з їх геополітичним положенням.

Вплив особливостей географічного положення і історичного розвитку держави на характер міжнародної політики, що проводиться нею. Поняття геополітики. Загальна характеристика поглядів основоположників геополітики (Ф. Ратцель, Р. Челлен, Х. Маккіндер, Д. Хаусхофер, Н. Спайкмен, А. Мехен).

Антагонізм морських і сухопутних держав як основна суперечність світової політики з позицій класичної геополітики. Ілюзії і міфи геополітики. Геополітичний детермінізм. Дійсна значущість геополітичного чинника в світовій політиці.

Геополітика і можливості зовнішньополітичного впливу. Природа і динаміка ресурсів влади. Склад ресурсного потенціалу, співвідношення його основних елементів і умови мобілізації.

Сучасні умови міжнародно-політичної діяльності держав (поява новітніх видів зброї, електронних технологій, розвиток коштів інформації і зв'язку, вторгнення в світову політику нових дійових осіб) і розширення геополітичних уявлень (П. Галлуа).

	Система менеджменту якості. Навчальна програма навчальної дисципліни «Основи світової політики»	Шифр документа	СМЯНАУ НП 15.01.05 – 01-2017
		стор. 8 з 11	

Тема 2.2.7. Прогнозування та аналіз світової політики

Значення аналізу та прогнозування в дослідженні і вивченні світової політики.

Традиційні та нетрадиційні спроби раціоналізації процесу розробки, коректування та реалізації зовнішньополітичних рішень (Г. Моргентау, З. Бжезинський, К. Уолц).

Концептуальні моделі формування зовнішньої політики.

Роль зовнішньополітичних традицій великих держав в обґрунтуванні різними внутрішньополітичними силами моделей їх поведінки на міжнародній арені. Традиції ізоляціонізму та глобалізму США, самобутності та месіанству Росії та їх прояви в сучасній міжнародно-політичній практиці цих країн.

Специфіка політичних прогнозів (У. Черчилль). Про передбачуваність світової політики. Роль і місце випадковості в міжнародно-політичних взаємодіях (П. Аллан).

Методологія і способи прогнозування світової політики. Традиційні підходи, модернізм, постмодернізм: переваги і обмеження, вигода і небезпеки. Аналіз найбільш відомих теоретичних прогнозів в зіставленні з реальною міжнародно-політичною практикою (П. Кеннеді, Ф. Фукуяма, С. Хантінгтон). Есхатологія кінця світу, переділи світу і досвід прогнозу майбутнього світового порядку (Дж. Стоссінджер).

3. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

3.1. Основні рекомендовані джерела

3.1.1. Основи політичної науки: Курс лекцій за ред. Б.Кухти. - Ч. 2 Політичні інститути та процеси, системи та інститути. – Львів, 1997. – 336 с.

3.1.2. Лазоренко О.В., Лазоренко О.О. Теорія політології. – К., 1996

3.1.3. Рябов С.Г. Політологічна теорія держави. - К., 1996.- 240 с.

3.1.4. Лебедева М.М. Мировая политика: Ученик для вузов/ М.М. Лебедева. М.: АспектПресс, 2012. – 365 с.

3.1.5. Романюк А. Порівняльний аналіз політичних систем країн західної Європи: інституційний вимір. – Львів: Тріада плюс, 2004.

3.1.6. Зіллер Ж. Політико-адміністративні системи країн ЄС. – К.: Основи, 2014

3.1.7. Современная политика. Основные политические системы современного мира / Под общ.ред. В.С.Бакирова, Н.И.Сазонова. – Х.: ХНУ имени В.Н.Каразина, 2015.

3.1.8. The World Factbook/ Central Intelligence Agency. - Режим доступу: www.cia.gov/cia/publications/factbook станом на 10.08.2016 р.

3.1.9. Politics and Society in Western Europe / Jan-Erik Lane and Svante Ersson. – 2014. – P .55.

	Система менеджменту якості. Навчальна програма навчальної дисципліни «Основи світової політики»	Шифр документа	СМЯНАУ НП 15.01.05 – 01-2017
		стор. 9 з 11	

3.1.10. Сарторі Дж. Порівняльна конституційна інженерія. Дослідження структур, мотивів і результатів / Пер. з 2-го англ.вид. – К.: АртЕк, 2011. – 340 с.

3.2. Додаткові рекомендовані джерела

3.2.1. Гаджиев К.С. Политическая наука. – М.,2012. – 400 с.

3.2.2. Основи демократії : навч. посібник для студентів вищ. навч. закладів/ За заг.редакцією А.Колодій – К.,2002. – 684 с.

3.2.3. Емельянов Ю. Рождение и гибель цивилизаций. – М.: Вече, 2000. – 640 с.

3.2.4. Роуз Р. Политическая система Англии // Алмонд Г., Пауэлл Дж., Стром К., Далтон Р. Сравнительная политология сегодня. Мировой обзор. – М., 2012. – С.334-335.

3.2.5.Партійна приналежність членів Палати лордів. – [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.parliament.uk/directories/house_of_lords_information_office/analysis_by_composition.cfm

3.2.6. Офіційний сайт уряду Сполученого Королівства. - [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://www.number-10.gov.uk/output/Page_2988.asp

	Система менеджменту якості. Навчальна програма навчальної дисципліни «Основи світової політики»	Шифр документа	СМЯНАУ НП 15.01.05 – 01-2017
		стор. 11 з 11	

(Ф 03.02 – 04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

(Ф 03.02 – 32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				